

POSTANOWIENIE

Dnia 17 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **R. S.**

skazanego z art. 296 § 1 i 2 k.k. oraz innych,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 17 września 2024 r.,

wniosku obrońcy skazanego

o wyłączenie sędziego Antoniego Bojańczyka od udziału w sprawie IV KK 422/22,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1

Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

postanowił

**wyłączyć sędziego Antoniego Bojańczyka od udziału w sprawie
kasacyjnej IV KK 422/22.**

UZASADNIENIE

W sprawie zawisłej w Sądzie Najwyższym i zarejestrowanej pod sygn. IV KK 422/22 przedmiotem rozpoznania jest kasacja obrońcy skazanego R. S. od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 3 marca 2022 r., sygn. akt II AKa 37/21.

Po wyłączeniu do rozpoznania niniejszej sprawy sędziego Stanisława Stankiewicza (postanowienie z dnia 14 sierpnia 2024 r., KRI 516), sprawa przydzielona została – zarządzeniem Prezesa Izby Karnej z dnia 20 sierpnia 2024 r. – sędziemu Antoniemu Bojańczykowi.

Pismem z dnia 9 września 2024 r. (data wpływu do SN) obrońca skazanego złożył wniosek wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej również tego sędziego. Wniosek uzasadniał, podobnie jak w przypadku poprzedniego, okolicznościami związanymi z powołaniem sędziego Antoniego Bojańczyka na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej ustawa o KRS z 2017 r.), odwołując się przy tym do orzecznictwa Sądu Najwyższego. Nadto wywodził, wskazując na swoje pismo z dnia 4 lipca 2024 r., w którym sygnalizował konieczność rozważenia z urzędu przez Sąd Najwyższy wystąpienia w zaskarżonym kasacją wyroku uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. związanego z udziałem w składzie Sądu Apelacyjnego w Katowicach sędziego powołanego na ten urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r., że za wyłączeniem w tej sprawie sędziego Antoniego Bojańczyka przemawia również konieczność uwzględnienia wynikającej z art. 41 § 1 k.p.k. zasady *nemo iudex in causa sua*.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie II KK 422/232 sędziego Antoniego Bojańczyka zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Najwyższy w tym składzie podtrzymuje pogląd o konieczności wyłączenia od rozpoznawania spraw zawisłych w Sądzie Najwyższym, osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą o KRS z 2017 r., dzieląc przy tym w całej rozciągłości argumentację obrońcy skazanego zawartą w złożonym przez niego i podlegającym obecnemu rozpoznaniu wniosku o wyłączenie, że wydanie orzeczenia z udziałem takiej osoby skutkowałoby wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. - pkt. 1 uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-2110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7).

Trafne jest również zauważenie wnioskodawcy, że rozpoznawaniu niniejszej

sprawy kasacyjnej przez sędziego Antoniego Bojańczyka sprzeciwia się także zasada *nemo iudex in causa sua*, ponieważ rozpoznając kasację od wyroku Sądu odwoławczego, w którego składzie brał udział sędzia sądu apelacyjnego powołany w takim samym niekonstytucyjnym trybie, *de facto* sędzia, którego dotyczy rozpoznawany obecnie wniosek obrońcy, orzekałyby w sprawie dotyczącej go bezpośrednio (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 7, poz. 22). Tego rodzaju sytuację należałoby w związku z tym zakwalifikować nie tylko jako podstawę wyłączenia opartą o przepis art. 41 § 1 k.p.k., lecz wręcz obligującą do wyłączenia sędziego powołanego w takim trybie do Sądu Najwyższego z mocy samego prawa – art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy podtrzymuje także swoje wcześniejsze stanowisko wyrażone m.in. w postanowieniach z dnia 26 lipca 2024 r., III KK 608/23 (KRI 525) i z dnia 6 września 2024 r., II KK 564/23 (KRI 555) oraz zawartą w tych orzeczeniach motywację wskazującą na konieczność wyłączenia sędziego Antoniego Bojańczyka od rozpoznawania spraw kasacyjnych, z uwagi na ewentualne konsekwencje braku takiego wyłączenia na gruncie przepisów polskiej procedury karnej (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. – co z kolei może skutkować koniecznością wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego), jak i na gruncie regulacji traktatowych dających podstawę do rozważania takiej okoliczności jako naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPC) na co wskazują liczne orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zob. wyroki – z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczowicz przeciwko Polsce* [skarga nr 43447/19], z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* [skargi nr 49868/19 i 57511/19], z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce* [skarga nr 1469/20], z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], *Grzęda przeciwko Polsce* [skarga 43572/18] oraz z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce* [skarga nr 50849/21]) oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (zob. np. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19 i z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/21), co w konsekwencji może również spowodować odpowiedzialność finansową Rzeczypospolitej Polskiej w wypadku wniesienia, i to z większym niż duże prawdopodobieństwem, skutecznej skargi do ETPCz.

Bezspornym jest wreszcie i to, że sędzia Antoni Bojańczyk nie tylko powołany został na stanowisko sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r., niespełniającej konwencyjnego wymogu organu niezależnego, ale nadto powołanie to nastąpiło do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, a więc do organu mającego *de facto* charakter „sądu specjalnego”, o czym w sposób jednoznaczny wypowiadał się już Europejski Trybunał Praw Człowieka, ostatnio w cytowanym wyżej wyroku z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce*. W konsekwencji nie można było również pominąć – w kontekście prowadzonych w tym miejscu rozważań – okoliczności, które doprowadziły do jego obecnego orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego, a więc przeniesienie go do legalnej Izby Sądu Najwyższego decyzją osoby pełniącej funkcję Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w sposób stanowiący ominięcie wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP (zob. postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2023 r., II KK 82/23; z dnia 7 marca 2024 r., IV KK 571/23). Sąd Najwyższy w tym składzie wyrażony w powołanych wyżej orzeczeniach pogląd w pełni podziela, uznając za uzasadnione stwierdzenie, iż akty nominacji na stanowiska w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, jako organie, który w powołanych już w tym uzasadnieniu orzeczeniach ETPCz i TSUE uznany został za organ niespełniający konstytucyjnego i konwencyjnego wymogu sądu niezależnego i bezstronnego „ustanowionego ustawą”, podjęte przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie, nie obejmują powołania do każdej innej Izby Sądu Najwyższego i tym samym nie wywołują skutków związanych z takim powołaniem. Wadliwość tego powołania nie może prowadzić do usankcjonowania pierwotnej wady, a tym bardziej uprawniać do orzekania w innych Izbach Sądu Najwyższego. Ta pierwotna wadliwość powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w konkursie do Izby Kontroli nie może być również w drodze wtórnych, mających charakter techniczny zabiegów, konwalidowana. Skutek taki (konwalidacja) mógłby zostać osiągnięty wyłącznie poprzez przeprowadzenie prawidłowej procedury powołania i to powołania do prawidłowo ukształtowanego sądu.

Mając na uwadze całokształt poczynionych wyżej rozważań uwzględnienie

wniosku obrońcy skazanego R. S. o wyłączenie od udziału w sprawie IV KK 422/22 sędziego Antoniego Bojańczyka uznać należało za konieczne.

SSN (Tomasz Artymiuk)

[PGW]

[ms]